Begroting **2024**

(inclusief meerjarenraming 2025-2027)

Zoeken naar nieuw evenwicht

recreatieschap.nl

Recreatieschap **Drenthe**

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 2024 5
Verplichte paragrafen 18
Programmabegroting 24
Toelichting programmabegroting 26
Bijlagen 31
Bijlage I: Bijdragen gemeenten exploitatiekosten 32
Bijlage II: Fonds Recreatie en Toerisme 33
Bijlage III: Totale bijdragen gemeenten 2024 34
Bijlage IV: Investeringsstaat 36
Bijlage V: Meerjarenraming 2025-2027 38
Bijlage VI: Meerjarenraming 2025-2027 per gemeente 40
Bijlage VII: Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV 42
Bijlage VIII: Geprognosticeerde begin- en eindbalans 43
Bijlage IX: EMU-saldo 44
Bijlage X: Financiële kengetallen 45
Bijlage XI: Overzicht van incidentele baten en lasten 45

Aanbiedingsbrief **2024**

Aanbiedingsbrief 2024

ALGEMEEN

Begroting

Met het opstellen van deze begroting (inclusief meerjarenraming 2025-2027) geven we de belangrijkste doelstellingen en activiteiten aan welke Recreatieschap Drenthe in 2024 verwacht te realiseren en de daarbij behorende financiën. De ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe zal, conform de afspraken binnen de nota 'Samen werken aan Drenthe', aan de deelnemende gemeenten voor 15 april 2023 worden aangeboden.

De begroting 2024 dient al vroeg te worden opgesteld en voorgelegd aan de deelnemers. Het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap is van mening dat deze begroting niet een statisch gegeven hoort te zijn. Mocht later het takenpakket nog substantieel wijzigen of de toegepaste indexering significant afwijken, dan zal een begrotingswijziging worden aangeboden.

Gemeenschappelijke regeling
Het Recreatieschap is, als gemeenschappelijke regeling van de twaalf Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf, één van dé instrumenten die de deelnemende gemeenten inzetten om snel, effectief, daadkrachtig en succesvol de toegevoegde waarde van de recreatief-toeristische sector te vergroten. De onderlinge samenwerking is een voorwaarde om tot effectief beleid te komen. Immers de doelgroep, toeristen en recreanten, kent geen grenzen. We werken aan het creëren van kansen voor onze opdrachtgevers, mogelijkheden voor de ondernemers en resultaten voor de recreanten en toeristen.

Gemeenten hebben een groot aantal publieke taken die verschillend van aard en omvang zijn. Sommige van deze taken worden gemeenschappelijk door een andere partij uitgevoerd. Dit is efficiënter, effectiever, er is meer expertise, men kan van elkaar leren en er is sprake van een grotere bestuurlijke kracht.

Het Recreatieschap levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven. Dit uit zich in het bijdragen aan het uitwisselen en combineren van kennis, leggen en/of verbeteren van onderlinge contacten, adviseren, ontwikkelen van beleid, ontwikkelen en in stand houden van de toeristische infrastructuur, participatie in en coördinatie van projecten en inzet en beheer van financiële middelen van het fonds voor Recreatie en Toerisme.

N.B.: De deelnemers aan de regeling Recreatieschap Drenthe zijn de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Voor de leesbaarheid wordt in deze nota gesproken over Drenthe en Drentse ontwikkelingen maar dit betreft uiteraard ook gemeente Ooststellingwerf.

1. Inleiding

Het Recreatieschap zorgt voor Drenthe-brede afstemming van beleid tussen de diverse gemeenten. En zij behartigt de belangen van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.

Het Recreatieschap levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven. Dit uit zich in het bijdragen aan het uitwisselen en combineren van kennis, leggen en/of verbeteren van onderlinge contacten, adviseren, ontwikkelen van beleid, ontwikkelen en in stand houden van de toeristische infrastructuur, participatie in en coördinatie van projecten en inzet en beheer van financiële middelen van het fonds voor Recreatie en Toerisme.

2. Ontwikkelingen 2022

Onzekerheid

De sector Recreatie en Toerisme was in 2022 herstellende van de gevolgen van de Covid-19 pandemie. Met name de horeca, groepsaccommodaties, dagrecreatie en musea kwamen door de grote beperkingen uit zware, in ieder geval zakelijke, tijden. Campings, en in mindere mate de bungalowparken, lieten betere bezettingen zien.

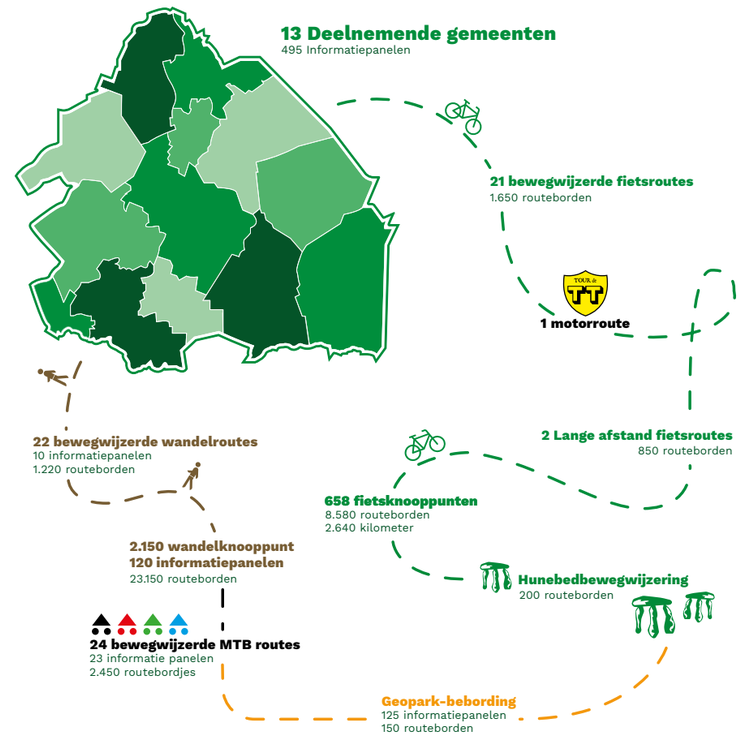
Dankzij de pandemie hebben heel veel Nederlanders Drenthe (her)ontdekt en hun waardering voor de kwaliteiten van Drenthe zijn hoog; daar mogen we met elkaar trots op zijn. De lockdown zorgde daarnaast ook dat eigen inwoners de recreatieve voorziening (wandel- en fietsnetwerken) in hun directe omgeving waarderen.

De sector kreeg ook te maken met andere maatschappelijke uitdagingen. We hebben de inval van Rusland in het buurland Oekraïne. De impact is groot op ons sociale en maatschappelijke leven, ons gevoel van veiligheid en de vraag is of dit ook blijvend is. Daarnaast leidt de oorlog ook tot verstoring van het aanbod van producten en grondstoffen. De energieprijzen worden opgedreven en dit drukt de groei van de wereldhandel.

De verstoring komt tot uiting door inflatie. In eerste instantie dus vooral veroorzaakt door de ontwikkeling van de energieprijzen, maar inmiddels verbreedt zich dit naar andere goederen en diensten. De hoge inflatie en economische onzekerheid zorgen ervoor dat de consument minder uitgeeft.

Daarnaast zien veel sectoren zich nog steeds geconfronteerd met personeelstekorten die de groei beperken, van zorg tot horeca en zakelijke dienstverlening. Het duurzaam aan je bedrijf binden van arbeidskrachten in een periode van onzekere bedrijfsvoering en een krappe arbeidsmarkt is geen geringe opgave. Door de krapte op de arbeidsmarkt (en de hogere inflatie) neemt de loonstijging toe.

Bovendien zien we een aanzienlijke terugloop van de instroom van studenten én denkt zo'n 18 procent van de medewerkers erover om de sector te verlaten. Om de sector aantrekkelijker te maken, moet er worden ingezet op het verbeteren van goed werkgeverschap en arbeidsvoorwaarden, meer vaste dienstverbanden en doorgroeimogelijkheden. De gastvrijheidssector zucht na de coronacrisis onder de personeelscrisis.

Ruimtelijke ontwikkelingen

De Nederlandse bevolking is in 2022 bijna twee keer zo snel gegroeid als een jaar eerder, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De groei wordt vooral verklaard door het hoge aantal immigranten, ongeveer 402.000 mensen zijn naar Nederland verhuisd. Op de woningmarkt is meer nieuwbouw nodig om aan de gestegen vraag tegemoet te komen.

Vanuit 'Den Haag' worden plannen ontwikkeld die vergaande gevolgen zullen hebben voor de agrarische sector. De agrarische sector is onder ander vanwege de grote hoeveelheid land essentieel voor het realiseren van veel maatschappelijke opgaven. Hoe de vrijkomende ruimte wordt ingevuld is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied en dus zeker ook voor de recreatieve sector.

Het stikstofprobleem beperkt ook de ontwikkelruimte van bedrijven. In of dichtbij Natura-2000 gebieden zijn bijna geen mogelijkheden voor het aanpassen van toeristische bedrijven. Ook het organiseren van evenementen is lastig en staat onder druk.

We zitten in een periode met veranderende weerssituaties; denk hierbij aan perioden van extreme droogte, hitte en regenval. Hoe kun je de natuurwaarde op je park versterken? Hoe komt jouw park van het gas af? Hoe gaan we zo zorgvuldig om met onze grondstoffen en beperken we het afval?

Verduurzaming

Verduurzaming is een onderwerp waarop we de komende jaren actief willen gaan stimuleren en ondersteunen. Zodat de parken kunnen bijdragen aan een mooiere, gezondere en vitaler Drenthe.

De behoefte aan vakantie is groot. Recreatie en toerisme is én blijft belangrijk voor de brede welvaart van Drenthe en Ooststellingwerf.

Voorkeur die zichtbaar is, zijn vakanties in zelfstandige accommodaties en vakanties in een natuurlijke/ ruimtelijke omgeving. De terugkeer van de internationale reiziger is nog wat matig. De maatschappelijke behoefte aan recreatie neemt toe en zal ook in de komende jaren blijven groeien (ook gelet op de toename van de bevolking). Ook vanuit het oogpunt van gezondheid en welzijn wordt een steeds groter belang gehecht aan een actieve leefstijl, waarvan recreatie deel uitmaakt. Met name in de corona-periode heeft men de eigen directe leefomgeving opnieuw ontdekt en opnieuw leren waarderen.

Samenwerking is en blijft het sleutelwoord naar de toekomst toe. Een toekomst waar het ook aankomt op creativiteit. Het Recreatieschap biedt vanuit haar taak, opdracht en sleutelpositie hulp en ondersteuning aan daar waar het nodig is om recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf weer op het peil te brengen van voor de crisis.

3. Economische impact

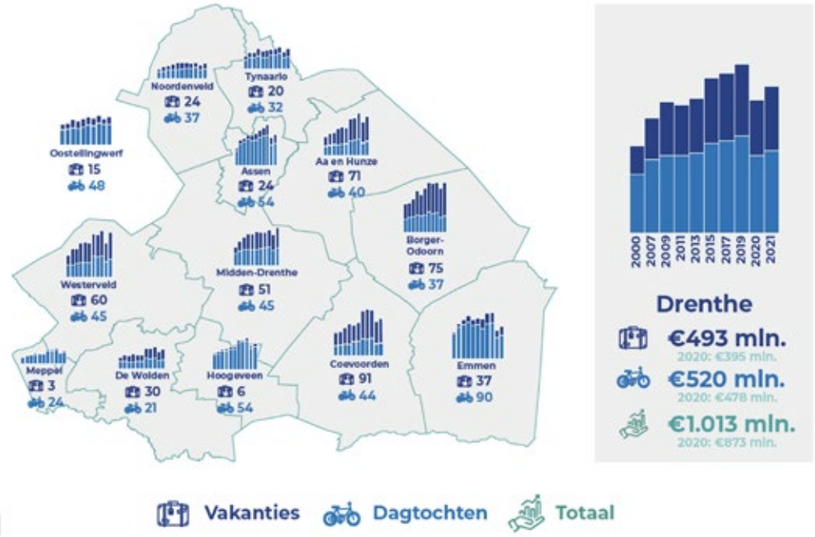
De recreatief-toeristische sector is een belangrijke sector; deze zorgt voor omzet én werkgelegenheid en bevordert de leefbaarheid. Met 9,1 miljoen overnachtingen, ruim 1 miljard aan (directe en indirecte) bestedingen én 17.000 banen (1 op de 13 banen) is deze sector een belangrijke motor van de Drents economie.

De impact van de sector is breed; die gaat verder dan economische effecten als bestedingen en werkgelegenheid. Recreatie en toerisme draagt bij aan het behoud van voorzieningen. Daarnaast biedt het inwoners plezier en vertier in hun woon- en leefomgeving en draagt recreatie bij aan hun gezondheid. De vrijetijdssector versterkt de trots van inwoners en geeft ook de gelegenheid om via vrijwilligerswerk deel te blijven nemen aan de maatschappij. Naast belangrijk voor de toerist, dus ook zeker belangrijk voor de eigen inwoner. De klandizie voorkomt dat winkels hun deuren moeten sluiten. Het geeft ook inwoners meer plezier en vertier in hun directe woonomgeving. Voorzieningen hebben naast een praktische waarde voor mensen ook een sociale en emotionele waarde.

Het aantal bestedingen en de werkgelegenheid (het jaar 2021 vergeleken met het jaar 2020) is, als gevolg van de corona-maatregelen, gestegen met 16%. De werkgelegenheid is gestegen van 7,5% naar 8,0%. Hierbij is overigens geen rekening gehouden met de steunmaatregelen van de Rijksoverheid en de steun van Provincie en gemeenten.

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (directe en indirecte bestedingen per gemeente; 2021)

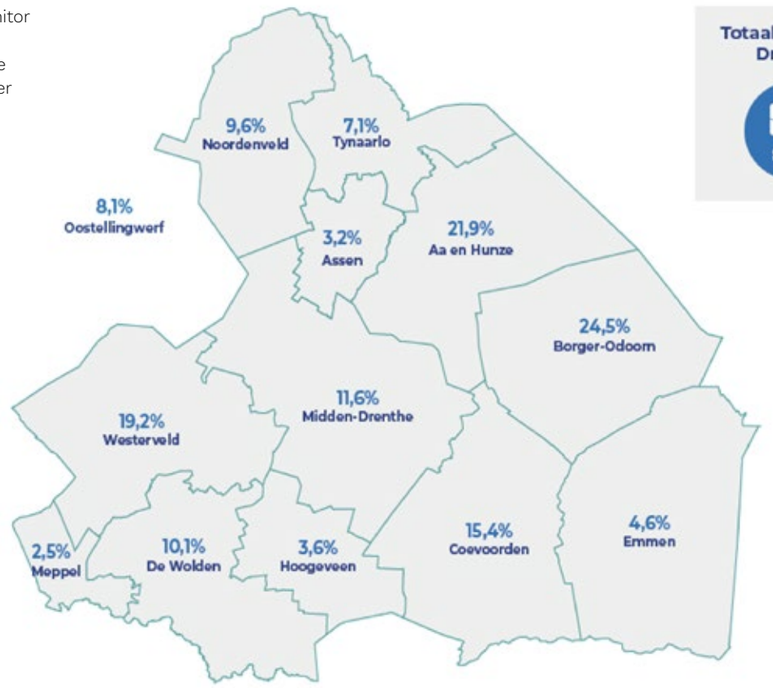

Omvang directe en afgeleide dagtocht- en vakantiebestedingen per gemeente (x € mln.), ontwikkeling 2007-2021

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (aantal overnachtingen; 2021)

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (directe en indirecte werkgelegenheid per gemeente; 2021)

Het Recreatieschap voert jaarlijks (om zo de ontwikkelingen frequenter in beeld te krijgen) een onderzoek uit naar de ontwikkelingen in de sector in Drenthe (en Ooststellingwerf). Eind 2022 is het onderzoek gepresenteerd ten aanzien van de ontwikkelingen in 2021.

4. Recreatieschap Drenthe, de basis

Het Recreatieschap kent een aantal kerntaken:

BELEIDSONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING
Ontwikkelen beleidsvisies en kennisuitwisseling (cursussen en overleggen voor o.a. de recreatieambtenaren (het AORTA), excursies, recreatiecongres, recreatiesociëteit, open colleges en studiereizen) ter inspiratie en ondersteuning van de deelnemers. Het Recreatieschap is een kleine, pragmatisch ingestelde uitvoeringsorganisatie. Door periodiek georganiseerde bijeenkomsten zorgen we voor onderling contact tussen beleidsmakers, bestuurders en de (recreatie-)ondernemers. In de praktijk blijkt dat deze werkvorm efficiënt en prettig werkt (zie ook Eindrapportage ‘Bestuurlijk Regionale Ecosystemen in Drenthe’). We voorkomen het onnodig opnieuw uitvinden van wielen en dragen bij aan afstemming op Drents niveau. Immers, veel recreanten en toeristen oriënteren zich op Drenthe als bestemming; daarom is het van belang om een groot aantal projecten en activiteiten op een Drents schaalniveau af te stemmen.

PROJECTONTWIKKELING EN BEHEER STIMULERINGSFONDS
Recreatieschap Drenthe voert veel projecten uit. Deze zijn veelal gemeentegrens overschrijdend. Vaak probeert het Recreatieschap de uitvoer van projecten mogelijk te maken door aan te sluiten bij subsidieprogramma’s (provinciaal, landelijk en Europees).

Vanuit de deelnemende gemeenten wordt ook jaarlijks een bijdrage ontvangen die wordt gestort in het zgn. stimuleringsfonds. De hoogte van de bijdrage is voor een deel gebaseerd op de opbrengst toeristenbelasting . Dit fonds maakt het mogelijk om snel en efficiënt financiële middelen ter beschikking te kunnen stellen aan nieuwe, gemeentegrensoverschrijdende ontwikkelingen in recreatie en toerisme. Hierbij zien we dat, via de inzet van het fonds, ook andere subsidiegelden worden gegenereerd. We creëren al jaren een multiplier van minimaal 4.

ROUTEBUREAU
Recreatieschap Drenthe ontwikkelt en onderhoudt routes (schoonmaak en herstel toeristische bebording). De routes zijn zowel bewegwijzerde routes als ook routesystemen (wandel- en fietsknooppunten). Door de introductie van het wandelknooppuntennetwerk in Drenthe zien we een forse toename binnen de pijler onderhoud.

De door-ontwikkeling van de pijler onderhoud is van belang voor het kwalitatief goed op peil houden van de netwerken. Bij het onderhoud van de wandelknooppunten en themaroutes kunnen we inmiddels rekenen op de inzet van ruim 80 vrijwilligers. Zij doen dat met veel passie en zorg. Toerist én bewoner beschikken daardoor over talloze mogelijkheden om, goed bewegwijzerd, de provincie te (ver)kennen.

Het betreft hier bewegwijzerde fietsroutes, fietsknoop-puntensysteem, wandelroutes, wandelknoop-puntensysteem, de TT-route voor motoren en fietsers, kanosteigers en onderhoud van enkele toiletgebouwen voor de recreatievaart. Daarnaast ondersteunen we gebruikersgroepen van ruiters, menners en MTB-ers in het beheer en onderhoud van hun routes.

Een goed op orde zijnde routestructuur is het visitekaartje dat de ondernemers mee kunnen geven aan hun gasten. Daarnaast leiden de routestructuren langs de kleine en grote verhalen van Drenthe, bezienswaardigheden en ondernemers, perfecte afstapmomenten voor de recreant.

Naast het fysiek verzorgen van routenetwerken draagt Recreatieschap Drenthe ook zorg voor het digitaal aanbieden van routeinformatie (zie drenthe.nl) en geeft zij advies; richting andere partijen die routes ontwikkelen.

De recreant/gebruiker staat ook binnen het Routebureau van Recreatieschap Drenthe altijd centraal. Wat is zijn/haar behoefte en hoe kan het Recreatieschap deze het beste invullen? Op basis hiervan ontwikkelt en digitaliseert het Recreatieschap het aanbod.

5. Recreatieschap Drenthe, acties 2024

Provincie Drenthe, Marketing Drenthe en het Recreatieschap hebben in 2021 samen met de vrijetijdssector het 'Perspectief op bestemming Drenthe 2030' ontwikkeld. Meer dan 200 ondernemers en andere partijen uit de sector waren erbij betrokken.

Ambitie van de visie is toerisme en recreatie te laten bijdragen aan de samenleving door van waarde te zijn voor bezoekers, bedrijven, bewoners én de bestemming Drenthe. Het doel is om Drenthe te laten bloeien. Duurzame groei van toerisme en recreatie met oog voor de balans tussen economie (bestedingen en banen), maatschappij (leefbaarheid, levendigheid en voorzieningenniveau) en omgeving (cultuur/erfgoed, natuur en landschap). Om dit te realiseren heeft het Perspectief drie ontwikkelstrategieën:

- Trots en respect voor onze cultuur en identiteit versterken én uitdragen.
- De natuurlijke waarden optimaal benutten en Drenthe profileren als dé Oerprovincie.
- Een aantrekkelijke bestemming creëren voor Drenten, young professionals en pionierende gezinnen

We bekijken onze werkzaamheden vanuit het Perspectief Drenthe 2030. Projecten en beleid die opgestart worden, laten we aansluiten bij de geformuleerde ontwikkelrichting.

Het Recreatieschap werkt jaarlijks met een motto. In 2024 is ons motto: 'Zoeken naar nieuw evenwicht'. Het Recreatieschap wil gemeenten en de sector ondersteunen om de nu voor ons liggende landelijke en provinciale opgaven gezamenlijk aan te pakken. Als we naar het jaar 2024 kijken willen we onze organisatie (binnen onze basistaken) inzetten op:

INTEGRALE AANPAK
Om een aantrekkelijke omgeving voor recreërende inwoners en toeristen (ook wel vrijetijdslandschap) te behouden en te versterken is het belangrijk recreatie in combinatie op te pakken met andere opgaven. Immers een bezoeker komt niet vanwege één product, maar vanwege het samenspel tussen verblijf, horeca, vermaak, landschap, winkels en vervoer, in combinatie met de natuurlijke en/of culturele omgeving. De natuurlijke en culturele omgeving, de fysieke inrichting en de sociale structuur van plekken zijn bepalend voor het goed functioneren van de vrijetijdseconomie – ook al zijn deze plekken niet louter bedoeld voor toerisme en recreatie (Bron: Agenda Bewuste Bestemmingen, CELTH, 2022)

Hoe de toekomst van het vrijetijdslandschap in Drenthe er uit ziet hangt af van de strategische keuzes die komende tijd gemaakt worden. Recreatieschap zet zich in om samen met de organisaties die betrokken zijn bij de verschillende opgaven, gezamenlijke visies en strategieën te ontwikkelen op het omgaan met recreatie in gebieden. Denk aan opgaven op het gebied van stikstof, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit en brede welvaart.

Dit om te bepalen welke gebiedsdelen zich lenen voor intensief gebruik (zonering) en om bezoekers te faciliteren met voorzieningen. We streven naar een goede balans tussen de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van gebieden.

Verder zien we dat de natuurwetgeving (grote) invloed heeft op de toeristisch-recreatieve sector. Het is zoeken naar mogelijkheden om evenementen te organiseren, gelet op de complexe eisen vanuit stikstof. Daarnaast zijn veel ondernemers werkzaam in of tegen Natura-2000 gebieden. Een uitbreiding en/of verandering van je onderneming is niet meer alleen een economische afweging, maar tevens moeten er complexe berekeningen worden opgeleverd.

DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP
Het streven naar een duurzame groei van toerisme, met een balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid, staat centraal in het Perspectief op bestemming Drenthe 2030. Het streven gaat als een satéprikker door het werkveld toerisme en recreatie heen. Immers, het is van belang om het verbruik van fossiele energie terug te brengen, zowel voor het klimaat als vanuit bedrijfseconomisch perspectief. In vrijwel alle sectoren is het mogelijk om de CO2-voetafdruk te beperken.

Maatregelen om zorgvuldig om te gaan met grondstoffen zijn toepasbaar in de sector. Denk aan zorgvuldige inkoop van levensmiddelen, mogelijk recyclen van meubilair, goede afvalscheiding. Duurzaam personeelsbeleid (binden van arbeid) en omgaan met klimaatverandering zijn belangrijke items waarbij (een deel van) de ondernemers hulp kan gebruiken. Het Recreatieschap wil actief ondernemers hierbij ondersteunen, bijvoorbeeld door bestaande regelingen makkelijker toegankelijk te maken, evt. nieuwe regelingen te helpen ontwikkelen, kennissessies te organiseren en dergelijke.

BENUTTEN WANDELKNOOPPUNTENSYSTEEM
Heel Drenthe zal eind 2023 / begin 2024 voorzien zijn van het wandelnetwerk. In 2024 willen we meer economische spin-off voor Drenthe vanuit het wandelnetwerk ontwikkelen. We willen ondernemers en andere organisaties stimuleren om bij productontwikkeling van het wandelnetwerk gebruik te maken. Daarnaast gaan we het netwerk ook meer onder de aandacht brengen bij recreanten en inwoners van Drenthe. Het systeem past namelijk ideaal bij de trend naar meer keuzevrijheid (men kan zelf zijn route bepalen) en de verdere toename en spreiding van het aantal wandelende toeristen in Drenthe;

INZET WANDELPLATFORM DRENTHE
Het doel van het platform is het wandeltoerisme in Drenthe op een hoger plan te brengen. Het Recreatieschap is één van de drijvende krachten in dit platform. Vertegenwoordigers van wandelclubs, terreinbeheerders, horeca- en recreatiebedrijven, gemeenten en provincie e.a. komen hiervoor regelmatig bij elkaar. Doel is het wandelen in de etalage van Drenthe te zetten en de mogelijkheden en kwaliteiten van de wandelvoorzieningen Drenthe te promoten. Het platform zorgt voor afstemming. De organisaties in het platform zorgen zelf voor de uitvoering van projecten. Een voorbeeld is het project Impuls Drenthepad: dit project is ontstaan vanuit het Wandelplatform en wordt in 2023-2024 uitgevoerd onder regie van Nivon en Recreatieschap;

BELEIDSONTWIKKELING GERICHT OP DE NIEUWE FIETSRECREANT (E-BIKER)
Beleidsadvies en projecten ontwikkelen om de bestaande infrastructuur om te buigen naar de gewijzigde vraag (bredere fietspaden / passend en veilig wegdek e.d.) van de gebruiker. Samen met terrein beherende organisaties (TBO's), gemeenten en Provincie de fietsinfrastructuur écht toekomstbestendig maken en zorgen voor een goede onderhoudsstructuur.
Dit is belangrijk om ook in de toekomst Drenthe als fietsprovincie te kunnen blijven promoten;

ONTWIKKELING / INTERPRETATIE DATA
Data wordt steeds belangrijker en kan helpen bij het bepalen van je koers. Het Recreatieschap ziet hierin een taak voor het uitvoeren van een vertaalslag; van kwantitatieve cijfers naar kwalitatieve cijfers om gemeenten en ondernemers op basis van cijfers de juiste beslissingen te laten nemen (Ecorys-rapport/ Dashboard Impactmodel). We willen meer aansluiting zoeken bij de systematiek van de Landelijke Data Alliantie. Daarnaast willen we inzicht geven in gebruiksgegevens van ontwikkelde (route)infrastructuur. Zodat we ook cijfermatig het effect van bepaalde investeringen kunnen monitoren.

VERSTERKEN KWALITEIT SECTOR
In 2024 loopt het project Vitale Vakantieparken (VVP) af. We hopen dat dit project in de nog resterende looptijd kan bijdragen aan versterking van de sector, door middel van transformeren of vitaliseren. In 2024 willen we samen met gemeenten, ondernemers/ HISWA-RECRON, provincie Drenthe en ondernemers bekijken hoe we de impuls van VVP verder kunnen doorzetten naar toekomstige jaren.

De sector verdient de positieve impuls zoals deze is ontstaan door uitvoer van dit project. Het Recreatieschap draagt zowel financieel als met bestuurlijke inzet bij aan de uitvoering van VVP.

GEVRAAGD EN ONGEVRAAGD (PROACTIEF) DE DEELNEMENDE GEMEENTEN ONDERSTEUNEN
Middels een aantal adviezen en onderzoeken (sociaal-economische impact rapportages / onderzoek lokale lasten / adviezen t.a.v. trends en ontwikkelingen). Het doel is de ondersteuning van colleges en raden met de juiste kennis zodat de beste besluiten kunnen worden genomen binnen de gemeenten.

GEVRAAGD EN ONGEVRAAGD (PROACTIEF) DE ONDERNEMERS EN HET ONDERWIJS ONDERSTEUNEN
De verwachting is dat de krapte op de arbeidsmarkt een structureel probleem zal zijn. We willen meedenken met vraagstukken zoals 'hoe bind ik werknemers aan mijn bedrijf?' en 'het bevorderen van bijv. stageplaatsen de toekomstige werknemers', 'hoe zorgen we voor seizoensverlenging zodat arbeidskrachten langdurig kunnen worden aangetrokken', 'hoe zorgen we voor een goede aansluiting tussen scholing en werk'. We kijken hierbij ook om in Noord-Nederlands verband een hospitality pact op te richten samen met andere overheden, het onderwijs en ondernemers.

6. Financieel

Deze begroting bestaat uit het overzicht van de ontwikkelingen in de sector en van de baten en lasten (de uiteenzetting van de financiële positie). De begroting bevat tevens de verplichte paragrafen. De begroting is op 22 maart 2023 in de vergadering van het Dagelijks Bestuur behandeld. De vaststelling in het Algemeen Bestuur staat gepland tijdens de vergadering op 6 juli 2023.

Uitgangspunt is met deze begroting zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid van 2024 te komen, in de wetenschap dat we zo nu en dan achterhaald worden door veranderingen in de tijd. Financieel gezien is de begroting 2024 een actualisering van de begroting 2023.

Naast de voornoemde onzekerheden kent het begrotingsjaar 2024 een aantal mutaties t.o.v. de begroting 2023 (mutaties op jaarbasis). Deze mutaties zijn (structurele) wijzigingen op de begroting 2023 en zullen derhalve in de conceptbegroting 2024 worden opgenomen

We houden rekening met de volgende nieuwe ontwikkelingen:

ONDERHOUD;
Voor het onderhoud van de routenetwerken hebben we gekozen voor een leasecontract van een elektrische auto. In verband met de risico's samenhangend met het onderhoud en in te schatten restwaarde is gekozen voor een leaseconstructie.
- stijging € 7.400

BUREAU;
De accountantskosten zijn gestegen. Het contract met de accountant liep af; onderhandelingen t.b.v. een nieuw contract zijn uitgekomen op een hogere prijs
- stijging € 4.000

Het Recreatieschap heeft in het najaar van 2022 een ziektekostenverzekering afgesloten. Hiertoe is besloten omdat kosten van langdurig ziekte dusdanig hoog zijn dat dit voor een kleine organisatie als het Recreatieschap leidt tot te grote risico's.
- stijging € 18.000

AFSCHRIJVINGEN
De afschrijvingen dalen doordat er in plaats van de aanschaf van 2 dienstauto's (zie begroting 2023)1 dienstauto middels een leaseconstructie aangeschaft.
- daling € 8.660

Verder verwerken we in deze begroting de afspraken voor gemeenschappelijke regelingen die gemaakt zijn (Drenthe brede afspraken) op advies van de VDG:
Het te hanteren prijsindexcijfer voor de prijsontwikkeling 2024 is afkomstig uit de cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP). Hierbij komen we uit op een gewogen prijsindex van 4,2%.

De inflatie laat (na jaren waarin deze in de pas liep met de loon- en prijscorrectie) vanaf de 2e helft van 2021 een behoorlijke trendbreuk zien. Inmiddels weten we dat de gehanteerde indexcijfers bij het opstellen van de begroting 2022 (en 2023) achterhaald zijn. Bij ontwikkelingen als gevolg van veranderingen in het loon- en prijspeil wordt de deelnemersbijdrage in het komende begrotingsjaar (T+2) wel aangepast. Dit betekent dat de afwijking van het gebruikte indexcijfer (2,1%) bij het opstellen van de begroting 2022 wordt vergeleken met het nu (daadwerkelijke) indexcijfer over het jaar 2022 (6,8%); dus een afwijking van 4,7%. Opgeteld bij de gewogen prijs-indexatie van het jaar 2024 komen we daarbij uit op een stijging van 8,9% (= begroting 2023 € 992.650,00 x 8,9% = € 88.346 = € 1.080.996,=) .

De onttrekkingen uit de reserveringen zijn overeenkomstig eerdere besluiten van het Dagelijks Bestuur. De in de begroting opgenomen bedragen zijn de maximale onttrekkingen. Mocht overschrijding hiervan noodzakelijk blijken dan zal hier toestemming voor worden gevraagd middels een bestuursbesluit.
In 2024 zal de vaste kern van de organisatie van het Recreatieschap, evenals voorgaande jaren, bestaan uit ongeveer 9 fte. De bezetting bestaat uit de volgende disciplines:

- directie 1 fte;
- beleid, advisering, projectuitvoering 2,2 fte;
- toeristische bewegwijzering 4 fte;
- ondersteuning (secretariaat, communicatie, financiële administratie) 2 fte.

Het Recreatieschap initieert, geeft leiding aan en administreert veel projecten ter stimulering van recreatie en toerisme. Het Recreatieschap opereert met een vaste kern medewerkers. Indien noodzakelijk wordt tijdelijk extra menskracht ingehuurd ter uitvoering van een bepaald project. De kosten van deze inhuur zullen altijd gedekt moeten worden vanuit de projecten.

Het Recreatieschap dient van toegevoegde waarde te zijn voor haar gemeenten en voor de sector. Dit kan alleen met betrokken, ontwikkelingsgerichte en goed passende medewerkers. Het kapitaal van het Recreatieschap zijn deze medewerkers. Blijvend investeren in de ontwikkelkracht van de medewerkers is daarom van essentieel belang.

Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
Jaarlijks wordt door de Drentse gemeenten en gemeente Ooststellingwerf een bedrag voor dit fonds beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gebaseerd op een – in de gemeenschappelijke regeling verankerde – vaste component in samenhang met de dagrecreatie en een variabele component gebaseerd op de toeristische overnachtingen in een gemeente. Dus een deel (ongeveer 3%) van de toeristenbelasting wordt feitelijk direct via het Recreatieschap ingezet ten behoeve van verdere ontwikkeling van de sector.

De toezeggingen uit het fonds maken het mogelijk snel andere subsidiemiddelen te generen (het fonds maakt het mogelijk om projecten in gang te zetten die anders niet, in beperktere omvang of met een veel langere aanlooptijd zouden zijn gerealiseerd). De inzet van het fonds is al jaren succesvol en de fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier (is vaak aanjager om andere middelen beschikbaar te krijgen).

Het budget van het fonds was in 2022 € 311.582,=. Uit de jaarrekening 2022 blijkt dat via het fonds een zeer effectief beleid mogelijk was, waardoor een groot aantal investeringen mogelijk zijn gemaakt (in 2022 voor een totaalbedrag van € 4.905.000,=).

Dankzij het fonds zijn onder andere de volgende projecten op een actieve en snelle wijze ondersteund: ondersteuning programma Vitale Vakantieparken, Horeca Vakpunt, ontwikkeling Visie Hippische Recreatie, organisatie congres, verdere uitrol wandelknooppunten, Van Gogh project, Geopark, Ecorys onderzoek, koppelkansen N34, bezoekerscentrum Orvelte, Energy game, ontwikkeling Hünenweg etc.

Het fonds blijft krachtig en succes vanuit de afgelopen jaren is bewezen. € 1 uit het fonds lokt € 4 van derden uit voor investeringen op het gebied van recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf.

Toeristische Informatievoorzieningen
Sinds 2018 is een afzonderlijke begrotingspost beschikbaar voor het ontwikkelen van gemeentegrens overstijgende productontwikkeling (Drenthe brochure, fiets- en wandelbrochures en gratis te verstrekken materialen), versterken gastheerschap, meertaligheid van het informatieaanbod, samenwerking met regio's en een betere aansluiting tussen marketing en informatievoorziening.

Daarnaast is het Recreatieschap eigenaar van de database die achter de website drenthe.nl hangt. Met Marketing Drenthe is een opdrachtgever/opdrachtnemer relatie ingericht waarbij Marketing Drenthe verantwoordelijk is voor het volledig en up-to-date houden van deze database. Jaarlijks wordt een activiteitenplan afgesproken (met jaarlijkse evaluatie) zodat één loket voor de ondernemers en evenementenorganisatoren kan worden aangeboden. Het Recreatieschap verzorgt uiteraard zelf het aanbod aan routes op drenthe.nl.

Tot slot
Het bestuur van het Recreatieschap blijft inspelen op de ontwikkelingen binnen het recreatief en toeristisch product. Zij ziet in het Recreatieschap een uniek instrument om de gemeenschappelijke doelen te bereiken. Voor het Recreatieschap is samenwerking een vanzelfsprekendheid. De belangrijkste partners om de gezamenlijke doelen te bereiken zijn daarbij natuurlijk de gemeenten, Provincie Drenthe, Marketing Drenthe, brancheorganisaties, terrein beherende organisaties, recreatieparken, dagattracties, horeca en musea, sport- en evenementenorganisaties en cultuur- en natuurorganisaties.

Het Recreatieschap heeft een belangrijke spilfunctie en speelt al een groot aantal jaren een aanjagende en uitvoerende rol bij de nieuwe ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie van Drenthe. Doel is de ontwikkeling van een vitale sector; Recreatieschap is initiator, (mede-)regisseur en coördinator voor alle Drentse gemeenten en Ooststellingwerf. Het project 'Vitale Vakantie Parken' is hiervan een mooi voorbeeld.

Recreatie en toerisme spelen zich in hoofdzaak op gemeentelijk niveau af. Hierbij valt te denken aan het ontwikkelen van voorzieningen, zoals fietspaden, dagrecreatieterreinen, parkeervoorzieningen, stimuleren van evenementen en natuurbeheer. Juist recreatie en toerisme zijn beleidsterreinen waarbinnen gemeenten gezamenlijk kunnen optreden en het verschil kunnen maken.

Als er een duidelijke samenhang is én afstemming tussen de diverse gemeenten, is er sprake van een goed ontwikkeld toeristisch product Drenthe. Een toerist kent immers geen grenzen en ziet niet waar gemeente- en provinciegrenzen ophouden. Bovengemeentelijke beleidsontwikkeling is hier zeker een voorwaarde voor succes.

VASTSTELLING
Wij verzoeken u de begroting 2024 vast te stellen.

Dagelijks Bestuur Recreatieschap Drenthe

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Financiering
3. Verbonden partijen
4. Grondbeleid

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
Onder dit begrip verstaat het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) het verband tussen weerstandscapaciteit en de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor onze financiële positie. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap Drenthe moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

- A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
- C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Ad.A
De huidige omvang van de algemene reserve (per 31-12-2022 € 148.756,=) is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten (ingeschatte risico's) voldoende.

Ad.B
De inventarisatie en risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. We kunnen de volgende onderdelen onderscheiden:

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel. Hierbij is m.n. ook aandacht voor het fysiek zwaardere werk van de medewerkers van het routebureau. Hierbij is zeker een risico denkbaar van meer ziekteverzuim en/of uitval. Ook heeft het Recreatieschap te maken met een werknemer die gebruik maakt van politiek verlof. Deze werknemer heeft een ‘terugkeergarantie’; dit betekent dat de kans bestaat dat op termijn deze werknemer weer terugkeert binnen het personeelsbestand.
Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:

- Vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden, € 52.000,=.
- Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden, € 26.000,=.
- Risico leeftijdsopbouw/ uitval/ politiek verlof;12 maanden, € 50.000,=.

In totaal betreft het ingeschatte financieel risico voor Personeel hiermee € 128.000,=.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten. Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 20.000,= gedurende 1 jaar

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Balansrisico’s
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en van welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen niet lang “openstaan” (het zijn vorderingen met een legitieme basis).

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Garanties
Op dit moment garanderen wij geen geldleningen die aan derden zijn verstrekt.

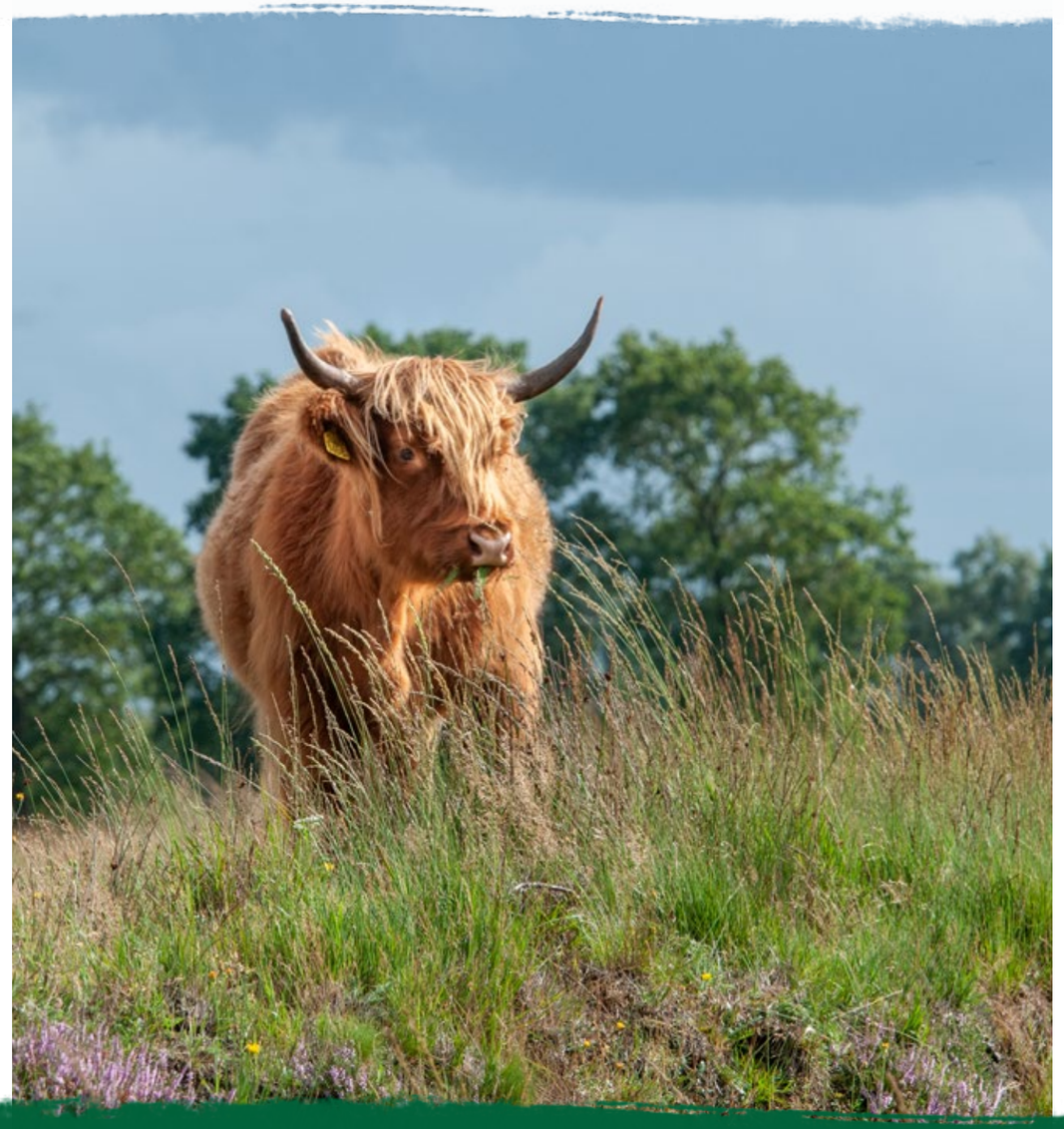
Onderhoud sanitaire voorzieningen
Ten behoeve van de recreatievaart hebben we enkele toiletvoorzieningen in beheer. In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is matig.

Coördinatie/projectverantwoording en uitvoering recreatief-toeristische projecten
Ook in 2024 en volgende jaren zullen projecten in uitvoering worden genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Door regelmatig overleg tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende (juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie) worden de financiële risico’s tot een minimum beperkt.

Ad.C
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	Financieel risico
Personeel	€ 128.000,=
Materieel	0,=
Interne beheersing	20.000,=
Overige opbrengsten	0,=
Projecten	0,=
Totaal	**€ 148.000,=**

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2022 € 148.756,=. De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 148.756 / € 148.000 = 1.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als toereikend geacht.

2. Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogd de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Vanaf 2004 is geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is dan ook niet van toepassing.

De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2023 gesteld op 8,2%. Wij streven door een actief treasurymanagement (bevoorschotting subsidies etc.) onder de kasgeldlimiet te blijven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	**1e kw 2024**	**2e kw 2024**	**3e kw 2024**	**4e kw 2024**
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.404.968	1.404.968	1.404.968	1.404.968
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
in een bedrag	115.207	115.207	115.207	115.207

De bijdragen van de gemeenten worden in het 1e kwartaal ontvangen. Gedurende het jaar vindt er monitoring plaats aan de hand van tussentijdse cijfers.

3. Verbonden partijen
Het Recreatieschap kent geen verbonden partijen.

4. Grondbeleid
In het verslagjaar 2020 zijn de gronden, welke het Recreatieschap in bezit had te Emmer-Compascuum, verkocht aan beide pachters. De verkoop heeft plaatsgevonden op basis van de getaxeerde waarde. De verkoopopbrengst bestaat uit een eenmalige verkoopopbrengst en een 16-jarige toekomstige opbrengst. De toekomstige opbrengst zal ontvangen worden zodra de exploitatie van het geplande windmolenpark in productie wordt genomen. Naar verwachting zal deze opbrengst nog niet in 2024 van toepassing zijn.

Programma **begroting**

Programmabegroting

(in Euro's)

	Categorie omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
BATEN	Personeel	39.470	0	0
	Huisvesting	6.419	6.300	6.860
	Overige opbrengsten	64.602	18.900	11.000
	Projecten	375.090	p.m.	p.m.
	subtotaal	*485.581*	*25.200*	*17.860*
	Bijdrage gemeenten in exploitatie	931.953	974.598	1.083.165
	Fonds Recreatie en Toerisme	311.582	270.964	303.943
	subtotaal	*1.243.535*	*1.245.562*	*1.387.108*
	Totaal baten	**1.729.116**	**1.270.762**	**1.404.968**
LASTEN	Personeel	681.244	652.900	711.008
	Huisvesting	52.523	67.750	68.225
	Onderhoud	78.603	58.400	71.000
	Overige uitgaven	42.228	11.170	12.165
	Overige uitgaven toer. info voorz.	117.407	117.480	127.935
	Bestuur	1.438	570	620
	Bureau	76.575	72.080	99.625
	Afschrijvingen	4.298	12.300	3.299
	Projecten	375.090	p.m.	p.m.
	subtotaal	*1.429.406*	*992.650*	*1.093.877*
	Fonds Recreatie en Toerisme	298.807	270.964	303.943
	Totaal lasten	**1.728.213**	**1.263.614**	**1.397.820**
	Resultaat voor bestemming	**903**	**7.148**	**7.148**
	Saldo financieringsfunctie	7.686	0	0
	Onttrekkingen aan reserves:			
	Bestemmingsres. fonds R&T	0	0	0
	Bestemmingsres. personele inzet	51.454	15.852	15.852
	Bestemmingsres. onderhoud	0	0	0
	Bestemmingsres. infrastructuur	0	0	0
	Toevoegingen aan reserves:			
	Bestemmingsres. fonds R&T	12.776	0	0
	Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
	Bestemmingsres. toiletgebouwen	13.000	0	0
	Bestemmingsres. infrastructuur	0	0	0
	Algemene reserve	0	0	0
	Resultaat na bestemming	**11.267**	**0**	**0**

Toelichting **Programma begroting**

Toelichting programmabegroting

	Omschrijving	Raming excl. BTW		Raming excl. BTW
BATEN				
	Personeel		**Totaal**	**0**
	Huisvesting		**Totaal**	**6.860**
	Een deel van het kantoorpand wordt onderverhuurd aan het provinciale programma Vitale Vakantieparken.			
	Overige opbrengsten		**Totaal**	**11.000**
	Recreatiecongres	8.550		
	Excursie	2.450		
	Recreatieschap Drenthe organiseert jaarlijksv verschillende bijeenkomsten. Enerzijds voor de deelnemende gemeenten (bestuurders, raadsleden e.d.) in de vorm van een jaarlijkse bestuursexcursie. Anderzijds worden netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor betrokkenen uit de recreatie- en toerismesector, voor zowel overheid als ondernemers.			
	Bijdrage gemeenten in exploitatie		**Totaal**	**1.083.165**
	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks aan de Gemeenschappelijke Regeling, volgens verdeelsleutels zoals vastgelegd in de regeling, een bijdrage aan de exploitatie van de organisatie. In bijlage I staan de bedragen per gemeente vermeld.			
	Fonds Recreatie en Toerisme		**Totaal**	**303.943**
	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks aan de Gemeenschappelijke Regeling, volgens de bestaande bijdrageregeling, een bijdrage aan het Fonds Recreatie en Toerisme. De hierdoor beschikbare middelen worden ingezet ter stimulering van projecten in de recreatie- en toerismesector. In bijlage II staan de bedragen per gemeente.			

LASTEN

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Personeel		**Totaal 711.008**
Brutosalarissen	591.632	
Sociale lasten	253.555	

Het vaste personeel bestaat uit 11 medewerkers en 1 oproepkracht (8,87 fte's).

Ten gunste van deze post vindt jaarlijks een onttrekking plaats vanuit de bestemmingsreserve personele inzet van maximaal € 15.852.

Overige personeelskosten:

Geraamd wordt:		
Brutosalarissen naar projecten (1)	-49.000	
Brutosalarissen naar projecten onderhoud wandelknp (2)	-99.224	
Kosten P&O; administratie door gemeente Tynaarlo	5.555	
Opleidingen/cursussen	6.750	
Overige personeelskosten	1.740	

(1) Gezien de doorloop van de huidige projecten tot en met 2024 kunnen er uren (salariskosten) geboekt worden op bepaalde projecten; dit is een raming.
(2) 2 medewerkers houden zich bezig met het onderhoud wandelknooppunten; de salariskosten kunnen geboekt worden ten laste van onderhoud wandelknooppunten.

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Huisvesting		**Totaal 68.225**
Huurkosten kantoorpand	47.915	
Energiekosten	14.155	
Schoonmaakkosten	3.650	
Overige huisvestingskosten	2.505	

Het Recreatieschap huurt een gedeelte van het kantoorpand aan de Drift (11c) te Dwingeloo.

Onderhoud	**Totaal 71.000**

Betreft onderhoud aan diverse routestructuren (w.o. wandel- en fietsroutes, fietsknooppunten- en wandelknooppuntennetwerk, MTB-bebording, Geopark, ruiterroutesstructuur) kosten wandelvrijwilligers en onderhoud toiletvoorzieningen recreatievaart.
Recreatieschap heeft via vele projecten een groot aantal voorzieningen gerealiseerd in de openbare ruimte. Het onderhoud van een aantal daarvan komt voor rekening van het Recreatieschap.
De onderhoudskosten zijn inclusief leasekosten voor een electrische auto. Ten opzichte van de begroting 2023 zijn hierdoor de afschrijvingen € 8.660 lager.

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Overige uitgaven		**Totaal 12.165**
Recreatiecongres	8.495	
Recreatiesociëteit	1.220	
Excursie	2.450	

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen		**Totaal 127.935**
Toeristische informatievoorzieningen	72.397	
Toeristische informatievoorzieningen Drenthe.nl	55.538	

Bestuur	**Totaal 620**

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Bureau		**Totaal 99.625**
Portikosten	1.307	
Telefoonkosten	3.049	
Reis-, verblijf- en autokosten	11.108	
Representatiekosten	1.111	
Kantoorbenodigdheden	1.198	
Kopieerkosten	1.884	
Leasekosten	1.329	
Kantinekosten	2.287	
Automatiseringskosten	21.780	
Documentatie en voorlichting	2.723	
Abonnementen/lidmaatschappen	1.742	
Bankkosten	871	
Verzekeringen	15.573	
Verzekeringen ziekteverzuim	18.000	
Accountantskosten	15.000	
Overige kosten	663	

Kapitaal	**Totaal 3.299**

In bijlage IV staan de afschrijvingen.

Fonds Recreatie en Toerisme	**Totaal 303.943**

Door inzet van dit fonds worden diverse projecten mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage.

Onttrekkingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal 15.852**

Jaarlijks wordt een bedrag van maximaal € 15.852 onttrokken aan deze bestemmingsreserve (conform besluit Algemeen Bestuur).

Toevoegingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal 23.000**

Jaarlijks wordt een deel van de bijdragen van de gemeenten toegevoegd aan de bestemmingsreserve personele inzet, maximaal € 23.000, conform besluit Algemeen Bestuur. Hierdoor kan flexibel worden ingespeeld op nieuwe projecten/ontwikkelingen en wordt de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van een flexibele schil aan personeel.

Bijlagen

Bijlage I

Bijdragen gemeenten 2024 in de exploitatiekosten volgens bestaande bijdrageregeling

Gemeente:	in %	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aa en Hunze	7,75%	67.187	70.261	78.085
Assen	7,50%	65.020	67.995	75.570
Borger-Odoorn	8,00%	69.355	72.528	80.608
Coevorden	9,25%	80.191	83.861	93.203
De Wolden	6,75%	58.518	61.196	68.013
Emmen	18,00%	156.048	163.189	181.367
Hoogeveen	8,00%	69.355	72.528	80.608
Meppel	4,00%	34.677	36.264	40.304
Midden-Drenthe	10,00%	86.693	90.660	100.760
Noordenveld	7,25%	62.853	65.729	73.051
Ooststellingwerf	7,50%	65.020	67.995	75.570
Tynaarlo	6,25%	54.183	56.663	62.975
Westerveld	7,25%	62.853	65.729	73.051
Totaal	**107,50%**	**931.953**	**974.598**	**1.083.165**

Bijlage II

Fonds Recreatie en Toerisme van Recreatieschap Drenthe per 1 januari 2024

Gemeente	Overnachtingen	Dagrecreatie	Verblijfsrecr.	Vast bedrag	Subtotaal	Aanpassing	Begroting 2024
Aa en Hunze	1.281.666	9.303	30.333	10.000	49.636	7.163	42.473
Assen	339.396	9.303	3.841	10.000	23.144	6.043	17.101
Borger-Odoorn	1.287.767	9.303	30.638	10.000	49.941	6.973	42.968
Coevorden	1.079.332	9.303	21.923	10.000	41.226	7.903	33.323
De Wolden	311.346	9.303	3.420	10.000	22.723	5.743	16.980
Emmen	405.379	9.303	4.831	10.000	24.134	9.596	14.538
Hoogeveen	96.041	9.303	960	10.000	20.263	6.075	14.188
Meppel	0	9.303	0	10.000	19.303	4.686	14.617
Midden-Drenthe	845.651	9.303	14.120	10.000	33.423	7.174	26.249
Noordenveld	170.986	9.303	1.710	10.000	21.013	5.871	15.142
Ooststellingwerf	299.081	9.303	3.236	10.000	22.539	5.987	16.552
Tynaarlo	306.988	9.303	3.355	10.000	22.658	5.581	17.077
Westerveld	1.024.873	9.303	19.745	10.000	39.048	6.313	32.735
Totaal	**7.448.506**	**120.939**	**138.112**	**130.000**	**389.051**	**85.108**	**303.943**

Vaste bijdrage dagrecreatie	120.939
Staffel aantal overnachtingen (verblijfsrecreatie)	
1e 250.000	0,010
2e 250.000	0,015
3e 250.000	0,020
4e 250.000	0,030
5e 250.000	0,040
6e 250.000	0,050
7e 250.000	0,060
Vast bedrag besloten in AB vergadering d.d. 12 maart 2008	130.000

De aanpassing is een voortvloeisel uit voorgaande begrotingen (vanaf het jaar 2011) waarbij sprake was van bezuinigingen. Deze bezuinigingen werken nog steeds deels door, ook in de begroting 2024.

Bijlage III

Totale bijdragen gemeenten 2024

Gemeente:	Exploitatiekosten	Bijdrage Fonds R&T	Bijdrage 2024
Aa en Hunze	78.085	42.473	120.558
Assen	75.570	17.101	92.671
Borger-Odoorn	80.608	42.968	123.576
Coevorden	93.203	33.323	126.526
De Wolden	68.013	16.980	84.993
Emmen	181.367	14.538	195.905
Hoogeveen	80.608	14.188	94.796
Meppel	40.304	14.617	54.921
Midden-Drenthe	100.760	26.249	127.009
Noordenveld	73.051	15.142	88.193
Ooststellingwerf	75.570	16.552	92.122
Tynaarlo	62.975	17.077	80.052
Westerveld	73.051	32.735	105.786
Totaal	**1.083.165**	**303.943**	**1.387.108**

Bijlage IV

Investeringsstaat

Omschrijving	Datum	Aanschaf					Afschrijving					
		bedrag	vermeer-deringen	vermin-deringen	totaal	%	totaal per 1 januari	boek-jaar 2024	boek-waarde 1 januari	boek-waarde 31 dec.	rest-waarde 1 januari	rest-waarde 31 dec.
Vervoermiddelen												
Volkswagen 3-VLX-11	1-03-11	19.708			19.708	20,00	16.708	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-12	20.250			20.250	20,00	17.250	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 6-VXS-11	2-12-19	9.950			9.950	20,00	7.311	1.644	2.639	995	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-20	7.000			7.000	20,00	3.885	1.260	3.115	1.855	700	700
Automatisering												
Plotter	22-12-20	1.975			1.975	20,00	1.185	395	790	395	0	0
Totaal		**58.883**	**0**		**58.883**		**46.339**	**3.299**	**12.544**	**9.245**	**7.695**	**7.695**

Bijlage V

Meerjarenraming 2025-2027

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN						
Personeel	39.470	0	0	0	0	0
Huisvesting	6.419	6.300	6.860	7.175	7.462	7.723
Overige opbrengsten	64.602	18.900	11.000	11.506	11.966	12.385
Projecten	375.090	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Subtotaal	*485.581*	*25.200*	*17.860*	*18.681*	*19.428*	*20.108*
Bijdrage gemeenten in exploitatie	931.953	974.598	1.083.165	1.129.212	1.174.096	1.214.939
Fonds Recreatie en Toerisme	311.582	270.964	303.943	303.943	303.943	303.943
Subtotaal	*1.243.535*	*1.245.562*	*1.387.108*	*1.433.155*	*1.478.039*	*1.518.882*
Totaal baten	**1.729.116**	**1.270.762**	**1.404.968**	**1.451.836**	**1.497.467**	**1.538.990**
Personeel	681.244	652.900	711.008	743.714	773.463	800.534
Huisvesting	52.523	67.750	68.225	71.363	74.218	76.816
Onderhoud	78.603	58.400	71.000	74.266	77.237	79.940
Overige uitgaven	42.228	11.170	12.165	12.725	13.234	13.697
Overige uitgaven toer. info. voorz.	117.407	117.480	127.935	133.820	139.173	144.044
Bestuur	1.438	570	620	649	675	699
Bureau	76.575	72.080	99.625	104.208	108.376	112.169
Afschrijvingen	4.298	12.300	3.299	0	0	0
Projecten	375.090	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Fonds Recreatie en Toerisme	298.807	270.964	303.943	303.943	303.943	303.943
Totaal lasten	**1.728.213**	**1.263.614**	**1.397.820**	**1.444.688**	**1.490.319**	**1.531.842**
Resultaat voor bestemming	**903**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**
Saldo financieringsfunctie	7.686	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve fonds R&T	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	51.454	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Bestemmingsreserve onderhoud	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve fonds R&T	12.776	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsreserve onderhoud	13.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	**11.267**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bijlage VI

Meerjarenraming 2025-2027 per gemeente

Gemeente:	in %	Begroting Exploitatie 2025	Begroting Fonds 2025	Begroting Totaal 2025	Begroting Exploitatie 2026	Begroting Fonds 2026	Begroting Totaal 2026	Begroting Exploitatie 2027	Begroting Fonds 2027	Begroting Totaal 2027
Aa en Hunze	7,75%	81.410	42.473	123.883	84.644	42.473	127.117	87.588	42.473	130.061
Assen	7,50%	78.782	17.101	95.883	81.914	17.101	99.015	84.763	17.101	101.864
Borger-Odoorn	8,00%	84.034	42.968	127.002	87.375	42.968	130.343	90.414	42.968	133.382
Coevorden	9,25%	97.165	33.323	130.488	101.027	33.323	134.350	104.541	33.323	137.864
De Wolden	6,75%	70.904	16.980	87.884	73.722	16.980	90.702	76.287	16.980	93.267
Emmen	18,00%	189.077	14.538	203.615	196.593	14.538	211.131	203.432	14.538	217.970
Hoogeveen	8,00%	84.034	14.188	98.222	87.375	14.188	101.563	90.414	14.188	104.602
Meppel	4,00%	42.017	14.617	56.634	43.687	14.617	58.304	45.207	14.617	59.824
Midden-Drenthe	10,00%	105.043	26.249	131.292	109.218	26.249	135.467	113.018	26.249	139.267
Noordenveld	7,25%	76.156	15.142	91.298	79.183	15.142	94.325	81.938	15.142	97.080
Ooststellingwerf	7,50%	78.782	16.552	95.334	81.914	16.552	98.466	84.763	16.552	101.315
Tynaarlo	6,25%	65.652	17.077	82.729	68.261	17.077	85.338	70.636	17.077	87.713
Westerveld	7,25%	76.156	32.735	108.891	79.183	32.735	111.918	81.938	32.735	114.673
Totaal	**107,50%**	**1.129.212**	**303.943**	**1.433.155**	**1.174.096**	**303.943**	**1.478.039**	**1.214.939**	**303.943**	**1.518.882**

- In de meerjarenraming is bij de exploitatie uitgegaan van een prijsindex van 2025-4,6%; 2026-4,0%; 2027-3,5%.

De werkelijke cijfers zullen wijzigen omdat dit bedrag voor een deel is gebaseerd op de daadwerkelijk geïnde toeristenbelasting, deze gegevens zijn nog niet bekend.

Bijlage VII

Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV

Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe
Vestigingsplaats	Diever
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke Rechtspersoon: Openbaar Lichaam op basis van gemeenschappelijke regeling
Activiteit	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Geraamd Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 1.175.580
Geraamd Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 1.184.168
Geraamd Vreemd Vermogen 1-1-2024 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 1.050.636
Geraamd Vreemd Vermogen 31-12-2024 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 1.286.336
Geraamd resultaat 2024	€ 0

Bijlage VIII

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Prognose **meerjarenbalans** standen per 31/12	**Realisatie 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1
Materiële vaste activa	16.187	51.411	9.245	7.695	7.695	7.695
Totaal vaste activa	**16.188**	**51.412**	**9.246**	**7.696**	**7.696**	**7.696**
Vlottende activa						
Voorraad	3.839	2.768	3.839	3.839	3.839	3.839
Overlopende activa	155.469	4.064	155.469	155.469	155.469	155.469
Uitzettingen	2.259.695	1.952.839	2.259.695	2.259.695	2.259.695	2.259.695
Liquide middelen	27.959	215.133	42.255	49.403	56.551	63.699
Totaal vlottende activa	**2.446.962**	**2.174.804**	**2.461.258**	**2.468.406**	**2.475.554**	**2.482.702**
Totaal activa	**2.463.150**	**2.226.216**	**2.470.504**	**2.476.102**	**2.483.250**	**2.490.398**
PASSIVA						
Vaste passiva						
Reserves	1.158.605	1.175.580	1.184.168	1.191.316	1.198.464	1.205.612
Resultaat boekjaar	11.267	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**1.169.872**	**1.175.580**	**1.184.168**	**1.191.316**	**1.198.464**	**1.205.612**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	122.670	170.009	122.670	122.670	122.670	122.670
Overlopende passiva	1.170.608	880.627	1.163.666	1.162.116	1.162.116	1.162.116
Totaal vlottende passiva	**1.293.278**	**1.050.636**	**1.286.336**	**1.284.786**	**1.284.786**	**1.284.786**
Totaal passiva	**2.463.150**	**2.226.216**	**2.470.504**	**2.476.102**	**2.483.250**	**2.490.398**

Bijlage IX

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen) verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	8.588	7.148	7.148
Mutatie materiële vaste activa	4.298	12.300	3.299
Mutatie voorzieningen	0	4.979	0
Mutatie voorraden	-1.071	0	0
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**11.815**	**24.427**	**10.447**

Bijlage X

Financiële kengetallen

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Norm
Netto schuldquote	-66,50%	-88,25%	-83,35%	-81,26%	-79,26%	-77,59%	< 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-66,50%	-88,25%	-83,35%	-81,26%	-79,26%	-77,59%	< 130%
Solvabiliteitsratio	47,49%	52,81%	47,93%	48,11%	48,26%	48,41%	> 25%
Structurele exploitatieruimte	0,80%	1,12%	1,02%	0,98%	0,95%	0,93%	> 0%
Overhead	26%	25%	27%	27%	28%	28%	

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Overhead
Dit kengetal geeft inzicht in de kosten die zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. De ondersteunende taken van secretariaat, financiële administratie, directie, huisvesting en bestuurskosten behoren wettelijk gezien, binnen het Recreatieschap tot de overhead. Hierbij de kanttekening dat het Recreatieschap een echte uitvoeringsorganisatie is en alle medewerkers zowel directie, secretariaat als financiële administratie ook projectmatig ingezet worden.

Bijlage XI

Overzicht van incidentele baten en lasten
Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de uitganspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als structureel.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

Incidentele baten en lasten

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Incidentele baten						
Personeel - detachering	39.470	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. pers. inzet	51.454	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Totaal incidentele baten	**90.924**	**15.852**	**15.852**	**15.852**	**15.852**	**15.852**
Incidentele lasten						
Personeel - doelgroepenbeleid	20.375	0	0	0	0	0
Personeel - gerechtelijke proc.	5.301	0	0	0	0	0
Personeel - UWV ww uitkeringen	11.006	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Onderhoud	0	0	0	0	0	0
Overige - voorz. oninb. vordering	8.566	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Bureau	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. fonds R&T	12.776	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. pers. inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Reserves - toiletvoorziening	13.000	0	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	**94.024**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**
Saldo incidentele baten en lasten	**-3.100**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**

Toelichting per programma

Personeel
De komende jaren wordt er een onttrekking van € 15.852 uit de bestemmingsreserve personele inzet gedaan ten gunste van de salariskosten. De komende jaren wordt er een toevoeging van € 23.000 aan de bestemmingsreserve personele inzet gedaan.

Huisvesting
Niet van toepassing.

Onderhoud
Niet van toepassing.

Overige
Niet van toepassing.

Bestuur
Niet van toepassing.

Bureau
Niet van toepassing.

Afschrijvingen
Niet van toepassing.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01